

Inhoud

Een ufo in Kushiro	11
Landschap met strijkijzer	36
Gods kinderen dansen allemaal	61
Thailand	89
Kikker redt Tokyo	115
Honingkoekjes	144
Nawoord van de auteur	183

‘Liza! Wat was dat voor iets gisteren?’

‘Het was wat het was.’

‘Dat is onmogelijk! Dat is wreed!’

Dostojevski, *Boze geesten*

RADIO: ... Amerikaanse garnizoen was al gedecimeerd door de Vietcong, die zelf 115 man verloor... En zo komt er een einde aan...

MARIANNE: Wat erg, hè, zo anoniem!

FERDINAND: Hoezo?

MARIANNE: Ze hebben het wel over 115 guerrillastrijders, maar dat betekent niets. We weten immers niets over deze mensen? Wie ze zijn, of er een vrouw is waar ze van houden, of ze kinderen hebben, of ze graag naar de film gaan of liever naar de schouwburg. Niets weten we van ze. Ze zeggen alleen... 115 doden.

Jean-Luc Godard, *Pierrot le fou*

Een ufo in Kushiro

Vijf dagen lang zat ze onafgebroken voor de televisie. Zonder een woord te zeggen keek ze naar een landschap van ingestorte bankgebouwen en ziekenhuizen, brandende winkelwijken en geblokkeerde treinbanen en snelwegen. Ze zat diep weggezonden op de bank, haar lippen stijf op elkaar, en Komura kon tegen haar zeggen wat hij wilde, ze gaf geen antwoord. Ze knikte zelfs geen ja of nee. Hij wist niet eens of zijn stem haar oren wel bereikte.

Zijn vrouw was afkomstig uit Yamagata, in het noorden. Voor zover Komura wist had ze in Kobe niet één familielid of bekende, en toch zat ze van de vroege ochtend tot de late avond aan de televisie gekluisterd. Ze at of dronk niets – althans, niet waar hij bij was. Ze ging zelfs niet naar de wc. Af en toe drukte ze op het knopje van de afstandsbediening om van zender te veranderen; verder verroerde ze geen vin.

Komura maakte zelf zijn toast en koffie klaar voor hij naar zijn werk ging. Toen hij die avond weer thuiskwam, zat zijn vrouw nog steeds voor de televisie, in precies dezelfde houding als 's ochtends. Met wat er toevallig in de koelkast lag flanste hij noodgedwongen een eenvoudige

avondmaaltijd in elkaar en at die in zijn eentje op. Toen hij in slaap viel, zat zij nog naar het late journaal te staren, omgeven door een stenen muur van stilte. Ten slotte gaf Komura zijn pogingen om daardoorheen te breken maar op.

Toen hij die zondag, de zesde dag, van zijn werk thuis kwam, was zijn vrouw er niet meer.

Komura werkte op de verkoopafdeling van een van de oudste audiowinkels in Akihabara, het elektronisch centrum van Tokyo. Hij ging over de dure kwaliteitsartikelen, en voor elk apparaat dat hij verkocht, kreeg hij naast zijn loon ook nog eens commissie uitbetaald. Hij had veel doktoren onder zijn klanten, en ook veel welgestelde zelfstandige ondernemers en rijke provincialen. Hij deed dit werk nu al acht jaar, en zijn inkomen was van begin af aan niet slecht geweest. De economie bloeide, de grondprijzen gingen omhoog, Japan zwom in het geld. Ieders portemonnee stond stijf van de tienduizend-yenbiljetten, en het leek of ze daar tot het laatste biljet toe vanaf wilden. Alle artikelen vlogen de deur uit, te beginnen bij de duurste.

Komura was lang en slank en goed gekleed, en hij maakte op iedereen een goede indruk. In zijn vrijgezellentijd had hij er dan ook veel vriendinnetjes op na gehouden, maar toen hij op zijn zesentwintigste trouwde, was het op eens met zijn hang naar seksueel avontuur gedaan. Gedurende de eerste vijf jaar van zijn huwelijk had hij met geen enkele vrouw geslapen behalve zijn eigen. Niet dat hij daartoe de kans niet had gehad, maar hij had alle belang-

stelling voor dit soort losse scharrels verloren. Hij gaf er verre de voorkeur aan om na zijn werk gauw naar huis te gaan om samen met zijn vrouw op zijn gemak te eten, wat te babbelen op de bank, en dan met haar naar bed te gaan. Meer verlangde hij niet.

Toen Komura trouwde, trokken zijn vrienden en collega's allemaal op hun eigen manier de wenkbrauwen op. Komura had knappe, klassieke trekken, maar van het gezicht van zijn vrouw gingen er dertien in een dozijn. Ze was klein, met dikke armen, en ze leek erg traag van begrip. Maar het was niet alleen haar uiterlijk. Ook haar karakter kon niet bepaald aantrekkelijk worden genoemd. Ze zei nooit veel, en haar gezicht stond altijd stuurs.

Maar Komura – om redenen die hij zelf ook niet begreep – kwam tot rust als hij samen met zijn vrouw onder één dak was. Hij voelde de spanning uit zijn schouders trekken. Hij sliep als een roos, zonder dat zijn nachtrust werd verstoord door de rare dromen die hij vroeger had. Zijn erectie was hard en zijn seksuele leven warm en intiem. Hij hoefde zich niet langer zorgen te maken over de dood, geslachtsziekten, of de uitgestrektheid van het heelal.

Zijn vrouw had echter een hekel aan het benauwde leven in de grote stad en verlangde verschrikkelijk naar haar geboortestreek Yamagata. Ze miste haar ouders en haar twee zusters, en af en toe, wanneer ze die gevoelens niet meer de baas kon, ging ze terug. Haar ouders dreven een goed florerend traditioneel hotel en haar vader aanbad zijn jongste dochter, dus voor haar reiskosten heen en terug

draaide hij graag op. Het was vaak genoeg gebeurd dat Komura thuiskwam in een leeg huis en op de keukentafel een briefje vond waarop stond dat zijn vrouw voor een poosje naar haar ouders was. Hij had zich daar nooit over beklagd en steeds stilletjes gewacht tot ze weer terugkwam. En dat deed ze ook trouw – een week of tien dagen later, en in een beter humeur.

Maar toen ze de zesde dag na de aardbeving verdween, vond hij een briefje waarin stond: ‘Ik kom hier nooit meer terug.’ En in het kort legde ze precies uit waarom ze niet meer met hem samen wilde wonen.

‘Het probleem is dat jij me nooit iets geeft,’ schreef ze. ‘Ik zal het duidelijker stellen: in jouw hart is er niets wat je me geven kúnt. Zeker, je bent lief, vriendelijk en knap om te zien, maar leven met jou is hetzelfde als leven met een klomp lucht. Maar dat is natuurlijk niet alleen jouw schuld. Er zijn genoeg vrouwen die van je zullen houden. Doe me een plezier en bel niet. Wat er verder nog aan spullen van me staat, gooi je maar weg.’

Zoveel spullen waren dat niet. Haar kleren, schoenen, paraplu, koffiekop en haardroger waren allemaal weg. Die had ze zeker met een expeditiebedrijf verzonden terwijl Komura naar zijn werk was. De fiets waarop ze altijd boodschappen had gedaan en een stuk of wat boeken – dat was het enige wat er nog van ‘haar spullen’ over was. Uit het cd-rek waren alle albums van de Beatles en Bill Evans verdwenen, en die waren van Komura zelf. Die had hij verzameld in de tijd vóór hij getrouwd was.

De volgende dag belde hij naar zijn schoonouders in Yamagata. Haar moeder nam op en vertelde hem dat haar dochter niet met hem wilde spreken. Ze klonk alsof ze toch wel enigszins medelijden met hem had. Het echtscheidingsformulier deden ze binnenkort op de post, voegde ze eraan toe. Wilde hij daar zijn stempel op zetten en hem zo snel mogelijk terugsturen?

Zo snel mogelijk? Dit was een heel gewichtige stap, weerlegde Komura. Hij wilde er nog eens goed over nadenken.

‘Goed, denk jij maar na,’ zei haar moeder. ‘Maar ik geloof nooit dat het iets uithaalt.’

Komura geloofde dat eigenlijk ook niet. Hij kon denken en wachten tot hij een ons woog, maar de dingen werden nooit meer zoals ze geweest waren. Dat begreep hij heel goed.

Korte tijd nadat hij zijn stempel op de scheidingspapieren had gezet en ze terug had gestuurd, nam Komura een week betaald verlof. Zijn chef was min of meer van het gebeurde op de hoogte, en omdat februari toch altijd een slappe tijd was, maakte hij geen bezwaren en gaf meteen toestemming. Hij leek iets te willen zeggen, maar hij hield het voor zich.

‘Hé Komura, ik hoor dat je vakantie hebt genomen. Wat ga je doen?’ vroeg Sasaki hem tijdens de middagpauze.

‘Ik weet het nog niet.’

Sasaki was een van zijn collega's, drie jaar jonger dan Komura en nog ongetrouwd. Hij was vrij klein, met kort haar, en hij droeg een ziekenfondsbrilletje. Veel mensen hadden het niet zo op hem omdat hij altijd zo druk praatte

en erg agressief kon zijn, maar de vreedzame Komura kon redelijk goed met hem overweg.

‘Waarom ga je niet gezellig op reis? Wie weet wanneer je weer de gelegenheid krijgt.’

‘Mm-mm,’ bromde Komura.

Sasaki veegde zijn brillenglazen schoon met zijn zakdoek en wierp een vorsende blik op Komura’s gezicht.

‘Ben je ooit in Hokkaido geweest?’

‘Nee,’ antwoordde Komura.

‘Voel je er iets voor om erheen te gaan?’

‘Waarom vraag je dat?’

Sasaki kneep zijn ogen half dicht en schraapte zijn keel. ‘Om eerlijk te zijn, ik wil een pakje in Kushiro laten bezorgen, en ik zou het ontzettend op prijs stellen als je dat voor me zou willen doen. Je bewijst me er een geweldige dienst mee, dus ik neem graag de vlieggkosten heen en terug voor mijn rekening. En je hotelrekening in Kushiro ook.’

‘Hoe klein is dat pakje?’

‘Ongeveer zó klein,’ zei Sasaki, en hij vormde in de lucht met zijn handen een kubus van ongeveer tien centimeter. ‘En zwaar is het ook niet.’

‘Heeft het iets met werk te maken?’

Sasaki schudde zijn hoofd. ‘Helemaal niet. Dit is honderd procent persoonlijk. Ik geef het niet graag mee met de post of een vervoerbedrijf omdat ik bang ben dat ermee gegooid en gesmeten gaat worden, dus als het even kan wil ik het laten bezorgen door iemand die ik ken. Ik zou het natuurlijk zelf moeten doen, maar ja, waar haal ik de tijd vandaan om even naar Hokkaido te reizen?’

‘Is het belangrijk?’

Sasaki’s samengeknepen lippen krulden lichtjes. Toen knikte hij. ‘Maar het is niet breekbaar of gevaarlijk of zo, dus je hoeft je nergens zenuwachtig over te maken. Je kunt het gewoon in je koffer doen. Bij de bagagecontrole op het vliegveld zullen ze je ook niet tegenhouden. Je krijgt echt nergens problemen mee, heus. Ik zou het wel met de post kunnen sturen, maar daar voel ik niets voor. Dat is de enige reden waarom ik het niet doe.’

In februari was het vast ongelofelijk koud in Hokkaido. Maar koud of warm, dat was Komura allemaal om het even.

‘En aan wie moet ik het pakje geven?’

‘Aan mijn zuster. Die woont daar.’

Komura had er nog helemaal niet over nagedacht hoe hij zijn vakantie zou doorbrengen en het was hem eigenlijk te veel moeite om plannen te maken, dus gaf hij Sasaki zijn zin. Hij had geen enkele reden om niet naar Hokkaido te willen. Sasaki belde terstond naar de luchtvaartmaatschappij en maakte een reservering op de middagvlucht naar Kushiro van twee dagen later.

Toen Komura de volgende dag naar zijn werk ging, gaf Sasaki hem een in bruin papier gewikkeld pakje. Qua vorm had het veel weg van het soort kistje dat gebruikt wordt voor de as van een gecremeerde dode, maar het was een heel stuk kleiner. Zo te voelen was het een houten doosje. Sasaki had gelijk: het woog bijna niets. Vanaf de bovenkant was het rondom secuur afgeplakt met breed plakband. Komura nam het in zijn hand en bekeek het een poosje. Hij

schudde er even mee, om te zien wat er zou gebeuren, maar hij voelde of hoorde niets bewegen.

‘Mijn zuster komt je afhalen van het vliegveld, en ze zei dat ze ook voor een hotelkamer zou zorgen,’ zei Sasaki. ‘Ga vlak buiten de uitgang staan met het pakje in je handen, zodat ze het kan zien. Je hoeft niet bang te zijn dat je haar misloopt. Zo’n groot vliegveld is het niet.’

Toen hij van huis ging, wikkelde Komura het pakje in een dik hemd dat hij als verschoning meenam en stopte dat in het midden van zijn reistas. Het vliegtuig was een heel stuk voller dan hij had verwacht. Waarom moesten al die mensen midden in de winter van Tokyo naar Kushiro, vroeg hij zich af.

De kranten stonden nog steeds vol met berichten over de aardbeving. Hij ging zitten en las de ochtendeditie van begin tot eind. Het aantal doden nam nog altijd toe. Veel wijken zaten zonder water en stroom, en vele mensen hadden hun huis verloren. Het ene artikel na het andere bracht nieuwe tragische feiten aan het licht, maar in Komura’s ogen waren al die details merkwaardig vlak. Ze misten diepgang. Al dat lawaai kwam van ver weg en klonk hem monotoon in de oren. Het enige waaraan hij serieus kon denken was zijn vrouw, en die raakte steeds verder van hem verwijderd.

Hij las werktuiglijk de artikelen over de aardbeving door, stopte af en toe om aan zijn vrouw te denken, en ging dan weer terug naar de krant. Moe van het denken aan zijn vrouw en het volgen van de karakters sloot hij zijn ogen en dommelde even in. Toen werd hij wakker en dacht weer

aan zijn vrouw. Waarom had ze zo intensief van de vroege ochtend tot de late avond, zonder zelfs maar te eten of te slapen, naar het nieuws over de aardbeving gekeken? Wat had ze daar in vredesnaam in gezien?

Op het vliegveld werd Komura aangesproken door twee jonge vrouwen in overjassen van eendere snit en kleur. De een was ongeveer een meter zeventig lang. Ze had een witte huid en droeg haar haar kort. Met haar volle bovenlip, die bijna meteen onder haar neus begon, deed ze hem onwillekeurig denken aan een kortharig, niet bijster intelligent hoefdier. Haar metgezel was een meter vijfenvijftig en zou er heel aantrekkelijk uit hebben gezien als haar neus niet zo klein was geweest. Haar sluike haar hing neer tot aan haar schouders. Doordat haar oren zichtbaar waren, zag hij dat ze op haar rechteroorlelletje twee moeder-vlekjes had, die extra opvielen vanwege het ringetje dat ze in haar oor droeg. Beiden leken een jaar of vijfentwintig. Ze namen Komura mee naar een koffieshop op het vliegveld.

‘Ik ben Keiko Sasaki,’ zei de langste van de twee. ‘Mijn broer heeft het vaak over u. En dit is mijn vriendin Shimaou.’

‘Hoe maakt u het?’ zei Komura.

‘Hallo,’ zei Shimaou.

‘Mijn broer vertelde me dat uw vrouw onlangs is overleden,’ zei Keiko Sasaki ietwat plechtstatig.

Komura wachtte even voor hij antwoordde: ‘Nee, dood is ze niet.’

‘Maar ik heb eergisteren nog met mijn broer gesproken,

en hij heeft het heel duidelijk gezegd! “Komura is een tijdje geleden zijn vrouw kwijtgeraakt,” zei hij.’

‘Nee, we zijn alleen gescheiden. Voor zover ik weet, maakt ze het goed.’

‘Wat raar! Ik kan me niet voorstellen dat ik zoiets verkeerd heb verstaan.’

Ze keek alsof zijzelf door dit misverstand de gekwetste partij was. Komura deed een klein schepje suiker in zijn koffie en roerde die langzaam om. Toen nam hij een slok. De koffie was slap en smaakte nergens naar, meer symbool dan substantie. Wat doe ik hier in godsnaam, vroeg Komura zich af.

‘Nou ja, ik zal het wel niet goed hebben gehoord. Een andere verklaring heb ik niet,’ zei Keiko Sasaki, nu weer in een beter humeur. Ze haalde diep adem en beet lichtjes op haar lip. ‘Neem me niet kwalijk, hoor. Ik had het niet moeten zeggen.’

‘Zit er maar niet over in. Dood, gescheiden – het komt op hetzelfde neer.’

Shimao hield zich buiten het gesprek, maar zat Komura glimlachend gade te slaan. Ze leek hem aardig te vinden. Dat begreep Komura uit de manier waarop ze naar hem keek en uit iets ondefinieerbaars in haar houding. Ze waren alle drie even stil.

‘Maar laat ik je eerst even geven waar het allemaal om begonnen is,’ zei Komura. Hij deed de rits van zijn tas open en haalde Sasaki’s pakje uit het dikke skihemd waar hij het in had gerold. Dat is waar ook, ik had dit pakje in mijn handen moeten houden, ging het opeens door hem

heen. Hier hadden ze me aan moeten herkennen. Hoe wisten ze dat ik het was?

Keiko Sasaki reikte met beide handen over de tafel en nam het pakje in ontvangst. Zonder enige uitdrukking in haar ogen bekeek ze het een poosje, voelde hoe zwaar het was en schudde het naast haar oor heen en weer, net als Komura had gedaan. Toen wierp ze hem een glimlach toe, om te bevestigen dat het allemaal in orde was, en stopte het doosje in een grote schoudertas.

‘Ik moet éventjes bellen. Vinden jullie het erg als ik jullie een paar minuten alleen laat?’ zei ze.

‘Absoluut niet. Ga je gang,’ zei Komura.

Met de tas over haar schouder liep Keiko naar de telefooncel. Het was een hele afstand. Komura keek haar even na. Ze hield haar bovenlichaam stijf; alleen haar heupen en alles wat daaronder zat maakten grote, vloeiende, machinale bewegingen. Toen hij haar zo zag lopen, had hij de merkwaardige sensatie alsof een scène uit het verleden opeens lukraak in het heden was gestoken.

‘Ben je al eens eerder in Hokkaido geweest?’ vroeg Shimaou.

Komura schudde van nee.

‘Het is ver, hè?’

Komura knikte. Toen keek hij om zich heen. ‘Maar nu ik hier zo zit, heb ik niet het gevoel alsof ik van ver ben gekomen. Vreemd is dat.’

‘Dat komt doordat je bent komen vliegen,’ zei Shimaou. ‘Het gaat te vlug. Je bewustzijn kan je lichaam niet bijhouden.’

‘Dat kon wel eens waar zijn.’

‘Maar misschien wilde je wel zo’n verre reis maken.’

‘Misschien.’

‘Omdat je vrouw is weggegaan?’

Komura knikte.

‘Maar hoe ver je ook reist, aan jezelf ontsnap je niet,’ zei Shimao.

Komura had naar de suikerpot op tafel zitten staren, maar nu richtte hij zijn ogen op haar.

‘Dat is waar. Daar heb je helemaal gelijk in. Hoe ver je ook reist, je ontsnapt niet aan jezelf. Evenmin als aan je schaduw. Die volgt je ook overal.’

‘Je hebt vast veel van je vrouw gehouden.’

Komura ontweek die vraag. ‘Dus jij bent een vriendin van Keiko Sasaki.’

‘Ja. We doen van alles samen.’

‘Zoals?’

In plaats van antwoord te geven op de vraag, stelde Shimao een andere: ‘Heb je honger?’

‘Ik weet het niet,’ zei Komura. ‘Ja en nee.’

‘Weet je wat? Laten we met z’n drieën ergens iets warmes gaan eten. Daar knap je vast van op.’

Shimao kroop achter het stuur. Ze had een kleine Subaru met vierwielaandrijving, waar ze, aan zijn afgeleefde staat te zien, minstens tweehonderdduizend kilometer mee moest hebben gereden. In de achterbumper zat een geweldige deuk. Keiko Sasaki was naast de chauffeur gaan zitten, en Komura had de smalle achterbank voor zichzelf. Shimao

reed niet slecht, maar achterin was het lawaai van de motor bijna niet te harden, en de veren hadden hun beste tijd ook gehad. De automatische versnelling schakelde erg schokkerig terug, en de verwarming blies nu eens heet, dan weer koud. Als hij zijn ogen sloot, had Komura het idee alsof hij in een volautomatische wasmachine was gestopt.

De straten in Kushiro waren vrij van sneeuw, maar aan weerskanten van de weg lag hij in grote, vuile, bevroren hopen opgetast, als woorden die overbodig waren geworden. De wolken hingen dicht en laag, en hoewel de zon nog niet onder was gegaan, was het al helemaal donker buiten. De wind sneed met een messcherp gefluit door de duisternis. Er was nauwelijks een voetganger op straat. Het was een troosteloos gezicht. Zelfs de verkeerslichten leken bevroren.

‘Voor Hokkaido valt er hier ’s winters vrij weinig sneeuw,’ legde Keiko Sasaki met luide stem uit terwijl ze achteromkeek. ‘Kushiro ligt aan de kust en er staat altijd een sterke wind, dus de sneeuw wordt weggeblazen voor hij de kans krijgt om zich op te hopen. Maar het kan hier gruwelijk koud zijn. Je oren vriezen bijna van je hoofd!’

‘Je hoeft hier niet met een stuk in je kraag langs de weg te gaan liggen, want dat overleef je niet,’ zei Shimaō. ‘Dat gebeurt hier nogal eens.’

‘Hebben jullie hier ook last van beren?’ vroeg Komura.

Keiko keek Shimaō aan. ‘Hoor je dat?’ zei ze met een brede grijns. “Beren,” zegt-ie.’

Shimaō zat al net zo hard te grinniken.

‘Ja, zóveel weet ik niet van Hokkaido af,’ zei Komura verontschuldigend.

‘Ik weet een interessant verhaal over beren,’ zei Keiko. ‘Nietwaar?’ vroeg ze aan Shimaō.

‘Een héél interessant verhaal,’ zei Shimaō.

Maar toen stokte het gesprek. Er werd niet meer over beren gepraat, en Komura wilde ook niet verder vragen. Eindelijk kwamen ze aan op hun bestemming. Het was een groot wegrestaurant gespecialiseerd in *ramen* – noedels in bouillon, een specialiteit van het hoge noorden. Ze parkeerden de auto en liepen gezamenlijk naar binnen. Komura dronk een biertje en liet zich de hete ramen goed smaken. Het was een smerig, leeg restaurant, en de tafels en stoelen rammelden aan alle kanten, maar de ramen was werkelijk voortreffelijk. Toen Komura alles naar binnen had gewerkt, voelde hij zich inderdaad een stuk beter op zijn gemak.

‘Is er iets wat je zou willen doen terwijl je in Hokkaido bent?’ vroeg Keiko Sasaki. ‘Mijn broer zei dat je hier een hele week zou blijven.’

Komura dacht even na, maar er wilde hem niets te binnen schieten wat hij graag wilde doen.

‘Wat dacht je van een hete bron? Lekker weken in het warme water, zonder zorgen aan je hoofd... Er is er een hier vlakbij – klein, maar heel pittoresk.’

‘Dat klinkt niet slecht,’ zei Komura.

‘Je vindt het er vast leuk. Het is er heel mooi. En er zijn geen beren.’

De twee vrouwen keken elkaar aan en begonnen weer te giechelen.

‘Maar mag ik je iets vragen over je vrouw, als je dat niet erg vindt?’ informeerde Keiko.